

Samarbeidsguide etter omsorgsovertakelse

for fosterforeldre og
barneverntjeneste

Samarbeidsguide

for fosterforeldre og barneverntjeneste

Denne samarbeidsguiden kan brukes av fosterforeldre og barneverntjenesten i deres oppfølgingsoppgaver. Godt samarbeid ligger til grunn for at den enkeltes oppfølgingsansvar kan bli så bra som mulig.

Guiden tar utgangspunkt i fire viktige elementer for samarbeid:

forståelse handling holdning refleksjon

Samarbeid handler om hvordan man forholder seg til hverandre (holdninger) og hvordan man samhandler om oppgaver (handling). Forut for samarbeidet, er det viktig å avklare hva man legger i samarbeidet og de oppgaver man skal løse (forståelse). I tillegg er det viktig med refleksjon om egen og de andres rolle i samarbeidet.

Denne guiden er laget med økonomisk støtte fra ExtraStiftelsen

Samarbeidsguiden starter fra side 8 i denne brosjyren.

TRYKK HER FOR Å GÅ DIREKTE TIL GUIDEN.

FORSTÅELSE

Felles grunnlag for forståelse av problemet

HOLDNING

Felles grunnlag for verdiarbeidet

HANDLING

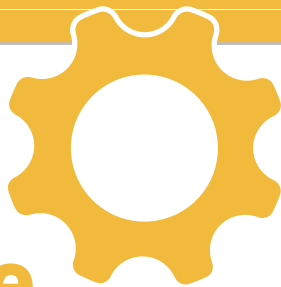
Felles grunnlag for handling – hva som bør gjøres

REFLEKSJON

Egen og felles refleksjon rundt forståelse

Forståelse

Både barnevernet og fosterhjemmet har et oppfølgingsansvar innenfor fosterhjemsomsorgen. Fosterhjemsavtalen ligger til grunn for oppfølgingsansvaret som fosterforeldre og barneverntjeneste har.

OVERORDNET FORSTÅELSE

Når fylkesnemnda eller rettsinstansene har fattet vedtak om omsorgsovertakelse, eller når barnevernet har fattet vedtak om frivillig plassering, blir barneverntjenesten i kommunen omsorgsansvarlig for barnet. Omsorgsovertakelse er et inngripende tiltak som naturlig nok innebærer en stor omveltning for barnet det gjelder og foreldrene. Det er også en stor forpliktelse for barneverntjenesten i å påta seg omsorgsansvar for et barn og for fosterforeldre i å utføre den daglige omsorgen.

Barn som er tatt under offentlig omsorg skal fortrinnsvis bo i fosterhjem. Barneverntjenestens omsorgsoppgave innebærer et helhetsansvar for barnet. Med utgangspunkt i det enkelte fosterbarns behov skal barneverntjenesten som sin primæroppgave sørge for at barnet får forsvarlig og god omsorg i fosterhjemmet. De skal også sørge for at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp. Omsorgsoppgaven innebærer at barneverntjenesten kontinuerlig må følge opp og føre kontroll med hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet. Barneverntjenestens oppfølging skal skje i tråd med aktuelt lovverk, jf. barnevernloven § 4-12 tom 4-22, fosterhjemsforskriften og de avtaler som er inngått mellom barnevernet og fosterhjemmet (fosterhjemsavtalen).

Ved omsorgsovertakelse er fosterhjem det tiltaket som er mest brukt. Fosterhjemmene er barneverntjenestens nærmeste samarbeidspartner i omsorgssaker. Barneverntjenestens og fosterhjemmets rolle, oppgave og ansvar er imidlertid forskjellige. Barneverntjenesten er omsorgsansvarlig med totalansvaret for omsorgen, mens fosterforeldre har ansvaret for utøvelsen av den daglige

omsorgen på vegne av barneverntjenesten. Oppdraget som fosterforeldre innebærer å gi fosterbarnet et trygt og godt hjem og å ivareta den daglige omsorgen for fosterbarnet. Barneverntjenesten skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å sikre en forsvarlig oppfølging og kontroll med fosterbarnets situasjon. Barneverntjenesten skal bistå fosterforeldre i kontakten med andre offentlige etater som skole, NAV og helsemyndigheter, og være tilgjengelig for foreldre for å gi nødvendig veiledning. Barnevernet skal hjelpe og støtte fosterbarnet og iverksette eller foreta de endringer som til enhver tid viser seg nødvendige.

Fosterforeldre er oppdragstakere, noe som innebærer at barnevernet er deres oppdragsgiver.

Lenker og litteratur

- **Barnevernloven**
- **Forskrift om fosterhjem**
- **Saksbehandlerrundskrivet**
- **Veiledning og oppfølging av fosterforeldre**
- **Fosterhjemsavtalen**
- **Fosterforeldres arbeidsrettslige stilling**

HVA INNEBÆRER OPPFØLGING?

Oppfølging er et kritisk punkt innenfor fosterhjems-omsorgen som berører både fosterbarn, fosterforeldre og barneverntjenesten.

Det kan også senere oppstå faser hvor det vil være behov for tettere oppfølging, for eksempel ved start på ny skole, i ungdomstiden, ved endringer i barnevernssaken, ved forberedelse til ettervern, eller dersom det oppstår spesielle problemer/utfordringer. Etter at barnet har vært plassert i fosterhjemmet i to år, kan barneverntjenesten redusere antall besøk til minimum to ganger i året. Dette forutsetter at barneverntjenesten har funnet det klart at forholdene i fosterhjemmet er så gode at det ikke er nødvendig med flere besøk for å sikre en forsvarlig oppfølging og kontroll.

SAMARBEIDSFORSTÅELSE

Både barneverntjenesten og fosterforeldrene skal samarbeide til beste for barnet. Fosterforeldre skal samarbeide med barneverntjenesten omkring de avtaler som er gjort for barnet, med foreldre og eventuelle andre som skal ha samvær med barnet, samt samarbeide med andre offentlige instanser og tjenester som skal bistå.

Barnevernet skal samarbeide med barnet, barnets foreldre, fosterhjemmet, samt med andre deler av forvaltningen.

Fosterforeldre er ikke å anse som profesjonelle i sin omsorgsrolle overfor barnet, men man må kunne forvente at de skal være profesjonelle i samarbeidet med barnevernet.

BARNEVERNTJENESTEN SKAL:

- være tilgjengelig for fosterforeldrene og gi nødvendig veiledning.
- bistå fosterforeldrene i kontakten med andre offentlige etater som skole, NAV eller helsemyndigheter.
- hjelpe og støtte fosterbarnet og iverksette de tiltak eller foreta de endringer som til enhver tid viser seg nødvendige.
- føre kontroll med at barnet får god omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.
- besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å sikre en forsvarlig oppfølging og kontroll med fosterbarnets situasjon.
- som et minimum besøke fosterhjemmet fire ganger i året. I den første fasen etter plassering vil det generelt være behov for en noe tettere oppfølging og kontroll.

FOSTERFORELDRENE SKAL:

- utøve den daglige omsorgen for barnet på vegne av barneverntjenesten.
- ha ansvaret for oppfølging overfor skole, barnehage og fritid.
- sørge for at barnet får nødvendig oppfølging ved sykdom.
- ivareta barnets behov for stabil og trygg voksenkontakt.
- bidra til at barnet får dekket sine personlige, sosiale, emosjonelle og helsemessige behov.
- tilrettelegge forholdene rundt barnet, slik at dets evner og anlegg får best mulig anledning til å utvikle seg.
- legge forholdene til rette for at fosterbarnet fortsetter skolegangen etter grunnskolen og motivere fosterbarnet til å ta en utdanning.

Handling Oppfølgingsløp

I det videre samarbeidet rundt oppfølgingen kan det være nyttig med et **oppfølgingsløp**. Løpet skal beskrive oppgaver og viktige stoppunkter i fosterhjemsarbeidet.

Stoppunkt 1

INFORMASJONSUTVEKSLING VED OPPSTART

Det er viktig med tett oppfølging av fosterhjemmet i starten og god informasjonsutveksling begge veier.

Ved plassering er det spesielt viktig at barnevernet gir fosterforeldre skriftlig info om:

- Barnets historie
- Barnets nettverk
- Helseopplysninger
- Tidligere hjelpetiltak
- Tilhørighet
- Spesielle problemer
- Ressurser
- Interesser

Det er viktig at barneverntjenesten gir fosterforeldre informasjon om at de skal ha kontakt med barnets foreldre og familie.

BARNEVERNET SKAL:

- gi fosterhjemmet nødvendig informasjon
- rettlede om hvordan gi informasjon til andre

FOSTERFORELDRE SKAL:

- gi nødvendig informasjon om fosterhjemmet

Hva ligger i begrepet nødvendig informasjon?

Hvis foreldre blir tatt med i flytteprosessen, kan de forberede barna og bidra i overleveringen?

Stoppunkt 2

INFORMASJONSUTVEKSLING UNDERVEIS I PLASSERINGEN

Barnevernet må gi tilstrekkelig og relevant startinformasjon, slik at fosterforeldre kan ivareta omsorgen for barnet på en god måte. Dette må gjentas i plasseringen.

Et problem kan være at barnevernet mener at fosterforeldre har blitt informert om noe bestemt, mens fosterforeldrene ikke kan huske å ha blitt informert. Det kan være fordi det er mye som skjer i fosterhjemmet og mye fosterforeldre har å tenke på. Det er derfor viktig å skrive referat etter alle møter og oppfølgingsbesøk.

Det er viktig å fortelle hvordan fosterforeldre skal gi informasjon til fosterbarnet og til andre, for eksempel til egen slekt og nettverk.

Fosterhjemmene skal gi barnevernet tilstrekkelig opplysninger til å kunne følge opp fosterbarnet på en helhetlig måte. Etter avtale gir fosterforeldre informasjon om:

- Barnets hverdag
- Helseopplysninger
- Spesielle problemer
- Barnets utvikling

Hva om oppgaven blir mer utfordrende enn fosterforeldre regnet med?

Hva om det viser seg at barnet har andre utfordringer enn det som kommer fram i startinformasjonen?

Hva om det blir en konflikt mellom kontaktperson og fosterforeldre?

REFLEKSJON

Stoppunkt 3

GJENNOMFØRE OPPFØLGINGSBESØK

I henhold til fosterhjemsforskriften § 7, tredje ledd, skal barneverntjenesten besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig og minimum fire ganger i året. I forkant av møter bør kontaktperson ta kontakt med fosterforeldre for å oppdatere seg på situasjonen.

I forkant av møter kan fosterforeldre sende melding om det de mener bør informeres om før møtet. På den måten kan begge parter få forberedt seg.

BARNEVERNET SKAL:

- besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig og minimum fire ganger årlig
- oppdatere seg på situasjonen i fosterhjemmet i forkant av møtet

FOSTERFORELDRE SKAL:

- informere om situasjonen knyttet til fosterbarnet og fosterhjemmet i forkant av møtet

Hvordan forberede barnet på at kontaktperson kommer?

Hvordan skape gode rammer rundt samtalen mellom barnet og kontaktperson?

Hva om fosterforeldre opplever at kontaktperson ikke tar dem på alvor eller hører på dem?

Stoppunkt 4

OPPLÆRING OG VEILEDNING

Opplæring av fosterhjemmet handler om å gi fosterforeldre nødvendige og relevante kurs for å styrke dem, slik at de er i stand til å gjennomføre oppdraget.

Barnevernet skal ta utgangspunkt i barnet når de skal sørge for at fosterhjemmet får den nødvendige opplæringen og veiledningen. Barnevernet kan komme med forslag til kurs for fosterforeldrene.

Det kan være fornuftig å skrive en avtale om veiledning.

BARNEVERNET SKAL:

- sørge for opplæring av fosterforeldre
- sørge for veiledning av fosterforeldre

FOSTERFORELDRE SKAL:

- si ifra om hvilken opplæring de kan trenge for å klare oppdraget

Hva om kontaktperson ikke har kompetanse på det aktuelle problemet hos barnet?

Kan fosterforeldre bli veiledet av ekstern kompetent person?

Stoppunkt 5

LAGE PLANER

Barnevernet skal lage tiltaksplan for fosterbarnet dersom det er en frivillig plassering og hvis det blir satt i gang hjelpetiltak.

Det skal lages plan for barnets omsorgssituasjon, herunder hvor barnet skal bo og vokse opp, relasjon til og kontakt med biologisk familie, samt om det er særlige behov ved barnet som skal følges opp. Jf. lov om barneverntjenester § 4-15.

Barneverntjenesten skal utarbeide en individuell plan for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester. Dette hvis det anses nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet og det foreligger samtykke. Barneverntjenesten skal samarbeide om planen med andre instanser barnet mottar tiltak fra.

Barneverntjenesten skal i god tid før barnet blir 18 år og i samarbeid med ungdommen, lage en plan for ettervern.

BARNEVERNET SKAL:

- lage tiltaksplan ved frivillig plassering og ved hjelpetiltak
- lage omsorgsplan ved omsorgsplassering
- lage individuell plan ved langvarige og koordinerte tjenester
- lage plan for samvær
- lage plan for ettervern

Stoppunkt 6

GI TILSTREKKELIG GODE RAMMER

Barneverntjenesten må gi informasjon om de økonomiske rammebetingelsene og at frikjøp kan vurderes ut ifra barnets fungering.

Barnevernet bør lage en avlastningsavtale som blant annet sier noe om når og hvor ofte det skal være avlastning.

Fortelle at det er normalt/vanlig at det oppstår ekstra vanskelige perioder eller situasjoner for fosterbarna.

Dette kan vise seg som:

- **Problemer i barnets hverdag**
- **Skolevegring**
- **Ødelegging**
- **Smerteuttrykk fra barnet/ungdommen** – noen tøyser grenser, noen går inn i seg selv
- **Utagering** – det hjelper med forståelse – fosterforeldre trenger kunnskaper her
- **Stor aktivitet på sosiale media** – uheldig kontakt med biologisk familie

BARNEVERNET SKAL:

gjennom dialog legge til rette for rammer knyttet til:

- økonomi
- avlastning
- veiledning

Hva om fosterforeldre blir syke?

Hva om barnet blir syk?

Hva om oppdraget blir mer utfordrende enn forventet?

Finnes det avlastere i fosterhjemmets eget nettverk?

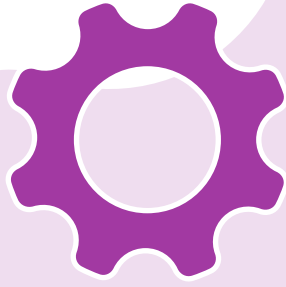
Hva om man ikke finner avlastning til barnet?

Hva kan barnevernet bidra med i krisesituasjoner?

Hvilken hjelp kan fosterforeldre få ved akutte problemer?

Hvilken hjelp kan fosterforeldre få ved mer langvarige problemer?

REFLEKSJON

Holdning

Følgende **verdier** er spesielt viktige ved samarbeid:

- **Respekt**
- **Anerkjennelse**
- **Tillit**
- **Åpenhet**

Man kan også velge andre verdier som viktige for samarbeidet. Avklar hvilke tilleggsverdier dere ønsker å legge til grunn for samarbeidet og hvorfor disse er viktige for deres samarbeid.

www.fosterhjemssforening.no

Takk til våre
samarbeidspartnere

SANDNES KOMMUNE

Barne- og familieenheten
Avdeling barneverntjeneste
- i samarbeid med barn og foreldre -

Ønsker du å bli fosterhjem – ta kontakt!

Tlf 51 33 63 00

E-post: postmottak.barnevern@sandnes.kommune.no

Vi lytter

Vår viktigste oppgave i barneverntjenesten er å lytte til deg; enten du er et barn, en ungdom, forelder eller fosterforelder.

Du kjenner din situasjon aller best, men det er ikke alltid lett å vite hva du skal gjøre for å endre situasjonen du er i.

Noen ganger har du løsningen, men trenger støtte til gjennomføringen. Andre ganger står du fast og trenger råd og veiledning.

Vi lytter. Så hjelper vi deg og dine rundt deg så godt vi kan. Vi samarbeider, og finner løsninger sammen.

Les mer om fosterhjem og hvilke støttetiltak vi har i Færder barneverntjeneste:

faerder.kommune.no/fosterhjem_faerder

Vi trenger flere **fosterhjem** til flotte, unike barn og ungdommer.

Ta kontakt med oss for en uforpliktende prat:
409 14 457 / 905 89 694

FÆRDER
KOMMUNE
– med vind i seilene

Norsk Fosterhjemsforening

Postadresse: Storgata 10A, 0155 Oslo
Mailadresse: post@fosterhjemsforening.no
Besøksadresse: Storgata 10 A, inngang Skippergata, 0155 Oslo

Telefon sentralbord: 23 31 54 00

Rådgivningstjenesten:

Rådgivningstjenesten for våre medlemmer
betjenes tordager mellom kl. 09.00 og 15.00.
Telefon: 465 00 847

www.fosterhjemsforening.no

Samarbeidsguiden er utviklet av:

FOSTERFORELDRE

Zafar Anjum
Anne-Bente Grøslund
Monica Holst
Elin Pettersen

BARNEVERN TJENESTER

Hanne Hope (Tønsberg barneverntjeneste)
Therese Knutsen (Drammen barnevernstjeneste)
Helge Moe Eriksen (Sagene barnevernstjeneste)
Lena Sverdrup Gudbrandsen (Gausdal barnevernstjeneste)

Prosjektgruppe: Bufdir, KS, Høgskolen i Oslo og Akershus, RVT Sør, Landsforeningen for barnevern barn
Styringsgruppe: Eva Thomsen, Karin Haarberg Aas, Tove M. S. Wahlstrøm, Åse Lise Larsen (prosjektleder)
Prosjekteier: Norsk Fosterhjemsforening